

Издавањем Недјелом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За ове остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
године 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплату плаћа се у
платежним писмима попо-
штом или директно у Цетиње.
Прегором-из Цетиња, а
може се и картох упути-
ти на пошту у Београд.
Доник шалом се уредништ-
ву Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реду 5 новчића. За огласе веће
и на дужи вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 9. Маја.

Прође је у велике одавалице и
пак народ пригорски припоју је сви-
јем силама око полскијех радова, те
тијем с једне стране своју бригу бри-
жи, а с друге стране полаже пред
свијетом несити о поји и способност
својој за мирни рад.

Много се захвалих гласова о на-
роду пригорском проноси по свијету,
а међу овима највише то да Црно-
горац, вијековима бавећи се пушком
и јатаганом, нема ни воље ни способ-
ности за истрајан мирни рад.

Ми од своје стране никад није-
смо налазили да је вриједно побијати
те гласове. Знамо да има у свијету
људи, којијема ми нијесмо угодни због
разлијех работа, и пред овима ми не
ћемо никад изгледати онаки каки смо по
ћемо вјидати бити грађи и свакојаки а
свињски лијени и беспосличари, нити
би нам они признали вриједноћу напу,
на баш да и сам Ловћен узоремо и
прересемо.

Ни овом приликом нијесмо узели
перо у руке, што хоћемо свијету да се
похвалимо како нам је народ вриједан
и усталач, него што год срцу нашем
видјети га тако воља за штуром и
мотиком, и што нам то уздијева живо
надање и чврсто увјерење, да земља
с оваквим народом, који њу умје ка-
ко бранити кад је рат а опет тако
марно његовати кад је мир, мора им-
ати, уз божи благослов, лијепу бу-
дућност.

Доиста, ко би данас прошао на-
шом Црњицом или равном Зетом, тај
би се задивљивао шта је вриједна рука
пригорска учинила од груде земље,
како се лијепи повијају бразде једна
до друге, а у крај њих винова лоза
мисли своје грозне кракове. На не са-
мо ту, него и у криповитијем крајеву-
ма, где се највише камења просуло
Богу из продрте вреће, у самој ка-
туској пахиви видјети је вриједно, ка-
ко се свака груд земље отима голем
кршу и оградом чува и заклања, да
послужи вриједној руци орача и ко-
начи.

А поврх тога имали смо угодну
прилику чути и разабрати како наш
народ са свијех крајева управо вапије
за сјемењем, и наше министарство у-
путних дјела, при најбољој воли
и крај свег усљављања, скоро не мо-
же да смогне толикијем молбама и
тражбама.

Све ово годи нашем срцу патри-
отском да не може боље, и чисто не
знамо кад смо били већма усхићени:
да ли на вријеме рата кад смо са
свијех крајева Црне Горе слушали
једнодушан поклич: "Господару, дај
нам пушке!" или данас у миру када
чујемо из истијех крајева и истијех
грла овај поклич: "Господару, дај нам
сјемења!"

Али и прена је већа Црногор-
цима да се обрну сјемењу и полскијем
радовима, — прена им је, чим поми-
сли на себе и на своју домовину. Они
сами потегли су у потоњијем рато-
вима више него што би се кјеровати
могло, а тијем давањем напреднијем
остали су сзми сиромашни и тек при
голом животу. Сада се истом ваља у-
пети из петијех жила, да се накнади
што је изгубљено, да се шљеме добро
притрди и ватра на огњишту добро
распржи, да се неспријетени народ мало
попожи и да сабере главнице за бу-
дућа времена, која су данас у божи-
јој руци, те не знамо носе ли нам би-
јеле или црне дане.

А нужно је Црногорцу данас мно-
го вишим напором радити и због са-
мог положаја његове домовине. Црна
Гора није више што је била, или бо-
ље рећи: она је уз старе своје осо-
бине добила још и нове неке атрибу-
те, који јој налажу нове дужности и
нове задатке.

Црна Гора данас је уведена у
конферат јевропскијех држава. Већ са-
ма та околност наваљује на Црну Го-
ру, поред одликовања и изјеснијех
користи и права, изјесне терете. Црна
Гора мора се, према могућности и
према својим силама, у свом уну-
трашњем саставу и спољашњој репре-
зентацији колико толико приближити
осталијем јевропскијем државама. Ра-
зумије се, да од ње нико с разлогом
тражити не може да држи једнак ко-
рак с тијем државама; али ипак има-
ју неке ствари, и то у приличном
броју, без којих ни Црна Гора данас
бити не може.

Осим тога Црна Гора, крај свих
својих скромних прилика, не може се
одрети изјесне културне мисије, коју
она по самом свом географском поло-
жају, по историјском традицијам и
народнијем аспирацијам својим тре-
ба и мора да има на овом најзауштен-
ијем крају балканског полуострва.
О овој теми ми смо већ више пута
говорили и не један пут казали смо,
како је Црна Гора позвана, да у по-
водобивенијем покрајинама својим у-
ждије свијетну, која ће освјетлити и
расвијетлити тмине и покрчане Пре-
клистије и Пакленог Врха, и која ће
зрацима својим доприни и до саме
Шар-планине. А да би се тај лијепи
задатак Црне Горе, то морално осво-
јење стародавнијех крајева ерикскајех,
извесно могло, хоће се у земљи самој
много напреднога расада, много на-
преднијех установа, много школа ви-
шијех и нижијех и много другијех
просвјетнијех завода.

Да Црна Гора буде, по крајној
нужди и потреби, достојно предста-
вљена у свијету и да узмогне ма и
најекстремније одговарати својој култур-
ној мисији, нужно је да влада наша
пма на расположењу предичу коли-
чину материјалнијех средстава. По од-
куда ће то влада узети ако не од на-
рода, и како ће опет народ дати ако
му се само материјално благостање
не помножи и на виши степен не по-
дигне. Оно истина, влада се може за
изјесно аријеме помоћи и иностранним
зајмом, но и овај у потоњиј лијепи
опет када на терет народу. И тако је
пошљедњи извор свијем средствима за
изведене државнијех задатака у ма-
теријалном благостању народа.

Све то увија и влада наша и на-
род наш. Влада Њ. Височанства си-
стематично и по смисленом плану ра-
ди на повијем основама на којима је
се моћи достојно утврдити нови поло-
жај Црне Горе у Јевропи и уједно
отпочети рад око њенијех културни-
јех задатака. У то име влада црно-
горска тражи и проучава све могуће
начине како ће доћи до довољнијех
средстава која су јој нужна за поме-
нуте наше државне цијели. З брзи
оној разумије се да она на првом мје-
сту пред очима има снажење матери-
јалног благостања у народу, без чега
би и најбољи рачун њен био црпа у
ваздуху. Због тога је она све старање
своје на то обрнула, како ће се сви
извори нашега народнога благостања,
све природне особине наше земље и
сви економски елементи њени саста-

вити и сложити у што кориснију и
издајнију експлоатацију, а већ гра-
дња путова жива је свиједоба да се
није сметло с ума ни оно без чега ни
највиша производња материјалнијех до-
бра њего не вриједи т. ј. да се отво-
ре путеви корисном обрту и промету
својим, који у резултату свим по-
ст баш оно што ми тражимо: народно
благостање.

По радња аладина била би само
половина, ако је народ не би заокру-
жио својим радом. Може влада дан и
чоћ настојавати око народнога благо-
стања, опет за то не ће родити ни
кртола ни руметин док га народ не по-
сије. Хоће се дакле да се влада и на-
род сустрету у свом раду, а Бог озго
да благослови, на ето берихета.

Богу хвала, народ пригорски ни-
је заостао иза своје владе. Како већ
горе напоменусмо, по свијем крајеву-
ма Црне Горе окреће се разо по у-
тробу пригорске земље, мотика и ло-
ната не патину од јутра до мрака, из
руке се просипа обилато сјеме и по-
пјерава њедрица земље, а молбени по-
глед обрће се горе к небу, од куда
сходи сваки дар савршен.

Кад је тако, онда нам је дуна
мирна а срце на мјери, јер без стра-
ха можемо погледати у будућност.

Један телеграм наш из Париза
казује нам да је већ закључен уговор
између Францеске и бегу тунишког, а
други одмах дође из Цариграда за ње-
говајем стомама, те нам казује како је
порта протестовала против овог закључе-
вања уговора и огласила да он ништа
не важи.

Да уочимо прво ствар између
Францеске и Туниса.

Францеска је, по сопственим ри-
јечма, пошла да казни Крумари. Она
је то савршено постигла, по она се не
задовољава само тијем него сво закључу-
је с бегом тунишким уговор, у ком
нема ни ријечи о Крумари, али и
много друго којешта што дасеко
засијеца.

Да видимо прије свега уговор; у
њему су ово главне тачке: 1. Фран-
цеска ће војском својом заузети тачке,
које су нужне, да се уздржи ред и о-
сигурају границе; 2. Францеска јемчи
бегу за сигурност његове личности,
земље и династије, као и за постоје-
ће међународне уговоре; 3. Бег се об-
везује, да у напријед не ће углављу-
вати ниједнога међународнога уговора
без споразума са Францеском; 4. Фран-
цески дипломатски агенат унесе под
своју заштиту тунишке интересе на-
према странијем државама; 5. Финан-
сијски послови тунишки уређиваће се
споразумно с Францеском. У даљијем
одредбама конвенције углављује се број
и начин, којим ће се побирати ратна
контрибуција од оних њазмена, која
се јоште нијесу покорила.

Као што се из овога уговора ви-
ди, Тунис је био и немага више. Од
1. Маја 1881 Францези су постали
господари над Тунисом. Махмед-ес-
Садок, дојаконски суверен или суве-
рен Туниса (нека се узме како се
хоће), по што се двије уре и по раз-
мишљају и дошло, склопио се на по-
шљетку, да потпише овај уговор, који
Тунис претвара у францеску регенци-
ју а бегу тунишког у францеску по-
лицу, назик шифејским рацама.

У осталом, бегу тунишком није
друго ништа ни остало. Францези ба-
таљони дошли су већ под каије ње-
гове пријестонице и пријетили су да

му опколе и дворан. Бег је морао
потписати уговор, у којем му се оста-
вила бар привидно суверенство; према
се иначе ставља са свијем под фран-
цеско туторство. Министар-резидент
францески стојаће у тунишкој прије-
стоници и пазити да се строго извр-
шавају све тачке овог уговора. Тијем
је све речено, јер овај министар не
може имати према томе други задатак,
него да настоји око тога да се у Ту-
нису све само оно чини што је Фран-
цезима по вољи, а против воље њи-
хових да се не смије ништа предузи-
мати.

Францеска је овај резултат по-
стигла на врло лак начин и управо
без капи крви. Како је генерални штаб
у Паризу свој план скројио, тако је
овај и изведе с највећом прецизно-
шћу. Осим рђавога времена није фран-
цеска војска ни с ким имала да се бо-
ри, а на дипломатски отвор Франце-
ска се није нимало обзирала. Она је
једино своје интересе пред очима има-
ла и по њима се равнала. Тако ће,
без сумње, радити и сад, по што је
ствар савршена.

Познато је већ и из најновије
историје, како моћне државе улазе у
туђу балкану, где су господари сла-
би, па из њих последице никако и не
излазе. Обично се ту истакне какав
невин и по изгледу оправдан разлог,
као н. пр. одржање поретка, уређење
поштинских и финансијских односа,
јавна безбједност и т. д. пак се ту он-
да заједно тако дуго док се то све
не уреди, а то обично траје догге
догге већ и цео свијет заборави да
је та земља некад била независна или
бар не онога којк је у њој на тај на-
чин узео.

Тако је и Францеска данас у Ту-
нис улегла па ће тамо и остати. А
није бегме лако ни растати се с Ту-
нисом, нарочито кад се из њу узму
материјалне добити. Тунис је земља
богата и била је већ за вријеме ре-
публике и царства римског житница
простране римске империје. Тамо жи-
то роди прије него што на другим мје-
стима никне, а брда су одјесена сва-
којаком дрвљем и испуњена разновре-
дијем рудама. Истича је земља је ова,
као и свака друга под турскијем го-
сподарством, много пропала и опу-
стјела, јер где турско коњито стане
ту већ трава не никне; по вриједи-
јем и усталачкијем Францезима, који
предначе шљетом свијету својом ра-
дишошћу и индустријом и који распо-
лажу толикијем капиталима, не ће те-
шко бити да ову негда класичну зе-
мљу претворе опет у рај земаљски и
претворе је у цијетни расадник свој.

Но питање је још, како ће Фран-
цези изићи на крај с политичком стра-
ном овога свог подухва. Они су и
истина фактично ушли у Тунис и
склопили су с бегом тунишким уго-
вор повољан за њихове интересе. Но
шта ће на то рећи остале силе и како
ће се према томе подијети иста пор-
та, која према беговини тунишкој сто-
ји у изјеснијем тјешњијем односима.

Прије свега Италија и Немачка
не могу равнодушно подносити уста-
новљење господарства францеског у
Тунису. Биће да је због тога опет
талијанско министарство Кајролијево
подијело оставку. Талијани, крај
свијех симпатија к Францезима, не
могу да прегледе што их Францези
подиједјају у сјеверној Африци, где
су они ваља мислили да им је по
географском положају одрећена пре-
власт.

Исто тако Ниглери постају све немирнији због све окупације француске, јер виде да ће временом имати у северној Африци посла с моћном француском конкуренцијом. С тога изгледа као да се Ниглери спремају да Масар етве под што већу зависност од себе, да би одонуд одолијевали навали француској.

На понизетку долази још и Турска. Она би, према својем нарочитијем односима к Тунису, имала више него довољно државна разлога, да се бори у борбу због окупације Туниса са стране Француске. Тунис је један дан отоманске царевине који стоји у суверенитетском односију према тој царевини и којем је султан прави суверен. По како је у својем суверенитетском државном отоманско царевини издана суверенна моћ султана, тако је и у Тунису. Због тога нијесмо, да је једна страна држава, Француска, могла ударити на Тунис, а да се султан у Цариграду и не домаже са свога мјеста.

Петина, телеграма из Цариграда јављају нам да је порта протестовала против закључења уговора између Француске и беге туниског, јер овај потопи као вазад султанов нема суверенна права и не може закључавати уговора с иностранцима силама, па за то и проглашује порта тај уговор као да га нема.

Но едје је та порта била, кад је Француска с оружаном силом прекорачила границе туниске? Зар није сам тај акт, т. ј. прекорачавање туђе границе оружаном силом стране једне државе, највиша повреда суверенитетских права оне државе у чије се земљиште упада, и зашто порта онда није устала да брани своја суверенна права и да силом одолије, него се сада сјетила да протестује, по што је јавног беге туниског напустила да му Француски класику помоћом на прен?

Доче се сјетила порта да протестује и чини нам се да јеј ови протести ништа помоћи не ће, већ ако иза тих протеста вири друга која сила, која при том прави своје особите рачуне. А то није могуће. Може лако бити да и Бисмарк има ту своје прете унутрене, а изјед би му била јавна као на дану: да ослаби Француску и да је учини неспособном за њену главну акцију: за осветни рат против Немачке. Овом туниском експедицијом Француска је наступила из свата дојаконитог положаја неутралности, у којем се чврсто држала у свијем дојаконитим приликама, које су, нарочито на Балканском полуострву, много примамљиве била за стародашњи француски престиж. Наступивши из тога положаја она је већ створила за себе и за свој главни задатак неповољан положај, јер се изоласала отуђивши од себе овом експедицијом два своја најбоља пријатеља: Италију и Шпанију.

То све иде на воденицу Бисмар-

кову, а можда је баш тако и урађено по плану његовом. Можда Бисмарк има и даљих својих циљева, које није да постигне овим шалетом туниским, и с тога подбада порту на отпор против француских корака у Тунису.

Како ће се ови шалети расплести и ко ће платити рачуне за све то, вријеме ће скоро показати.

Проглас цара Александра III.

Ми по милости божјој Александар III. и т. д. свијема нашим вјерним поданицима. Богу је било угодно у његовом непостижном суку, да заврши са њу владу нашега многољубљеног оца, мученичком смрћу, а нама да наложи свету дужност самодржавне власти. Накорачивају се вољи божјег промишљања и милости државном закону о наследиству, ми смо преузели ово време пред апцем Свемишља у страховањем часу, кад је прели народ наш искушен жалости и ужасом, а тврдо вјерујући, да ће он, који нас је у тако тешком и напредном мучном времену на владу позвао, свемогућим окриљем својим окрилити нас, и сувише с вјером вјером, да ће он топле молитве нашега богобојажљивог народа, који је циљем свијету познат са своје љубави и вјерности к својем владалачком дому, усплихати и благослов свој на нас и на владале наше неспособне. Како је наш у Бога почиништан самодржавни власт за благо пошрених му народа од Бога примио, остаје је он до смрти своје вјеран својој закљети и запечатити је велика јела своја краљу свом. Не толико строгост, колико благошћу и добротом извршио је он највише дјело своје владе, ослобођење сељака. По што је он у томе с успјехом и државу привукао и племенито, које је државу земљу и које се владу радо одавали свему што је честито и поштено, он је извес велике разлике у правосудству, позвао је своје поданике, које је све без разлике и да владу ослободи, к држави и општој праведној самоуправи. Да! Нас је за највише благословом спомен његов међу нама! Просто и аликовачно ублажење рускога владана, које су учинили изметнути градови посред његовога вјерног народа, који је владу готово немоћно живи свој за њега, грлово је, смирно и у Русији нечувено дјело, које цјело земљу нашу у жалост и ужас ухвати. У великој тузи нашој заповиједао нам изде божји, да чврсто задржимо узде владана с поштом и божје промишљање и с вјером у силу и правду самодржавне власти, коју смо ми познати да утврдило и сачувало за благо народа од сваке навале. Да! Нока се онет смире ужасом и горчином испуњена вјерна вјерних поданика, свијех омих, који радо имају отаџбину и који су с кољена на кољена вјерни остали прадједовском владалачком дому. Но! Окриљем овога дома и у нерасуђеној свези с њиме владна је наша више него један пут праживјела времену великајем немира, и пролазећи кроз тежина испуњена бједи долазила онет до снаге и чисти, а све вјером у Бога, управника њене судбине. Прегрнувши се изнем великом задатку, ми позивамо све своје вјерне поданике, да служе нама и држави у вјерности и правди, и да би истражиле нитковске бунтовничке тежње које руску земљу враћомош војрају, и да би се учврстио морал и вјера, па да родитељи дјецу своју у поштеном васпитају, а да се поштују лаж и пријевара и да се успостави ред и правди у радњи омих установа, које је Русија даровао њен добротвор, наш многољубљени отац.

се с Богом, па позва три-четири своја браћевника те ће пред свим ребанцима: «како те свињо! знади да ја уздрем; знади да сам све шибери поудао и сваку мамрило, а теби све моје суво и сирово остављам; уколико ме нас сја; не оглуши се моје душе; дочекај по обичају твоје сестре на побожитиљу чисте; немој се та њима охмачати а оно теби чај; дужан тијесам њакоме нашта омих Богу думу а земљи грешно тијело».

Пошто пон и позвана људи ручаше и отидоше, прихвати Аним Маркиши и рећи ће му на тајан: «знади мој свињо! да у оном оржаву саудуку што год шибери нара моје су биле к свд су твоје, али јинама-тујак нара што је државом свилом ушви, уш не тачи колико ни у јуту омих изајеш гонопа; оно је туђи аманет, оставио ми га је један калуђер, бити ће десетак година, не знам ни ка кога је манастира ни како му је име, али знам да ишање у манастиру. Рече ми љакши оми аманет код тебе стоји док се ја онет и теби не повратим».

Аманет је свињо највишећи отац у кући, и тајан — по божјој вољи — светиња, кад би сва кућа у плам огрнула, аманет се неби плам дарило. За сви аманет нико живи омих мене и калуђера не зна, а кад ти га зајави предај му га да ишање гради и посрећан на сви свет, а на она да ти калуђер неби био давацаја».

*) Тужава на суду.

Дано у Петрограду 29. Априла у години по Христовом рођењу 1881. а у првој нашега владана.

Александар.

Проглас Кнеза бугарског

гласи овако:

Једнодушним избором повјерена ми је судбина Бугарске. Не без затезања преузео сам ја задатак, да Бугарску на пут напретка изведем. Ја сам радио са свјетом отворено, ја сам допустно све покушаје за организацију и за правилин развитак кнежевине. По неерси сви покушаји осуђени су моја надања. Данас је Бугарска с поља дискредитована, изнутра растројена. Ово стање ствари ускодебава народ у вјери на правичност закона. Докале велика народна скупштина не одлучи што ће и како ће, ја посталам генерала Еренрота за министра-пресједника и налажем му да састави нова припремени кабинет. Само ако народна скупштина усвоји услове, које ја вавести у који су неопходно нужни владу, јер код нас баш и јест тако зло што ти уследи највећу неспуљени, — само онда запријети круну, јер мој задатак лежи у успређењу народнога благостања. Ја сматрам за свету дужност изјавити свечано, да је дапање стање таково, да није могуће извршити тај задатак. На темелу устава ја сам закључио, да се сазове народна скупштина, која је врховни орган једне државе, да јој повратим моју круну заједно са судбином Бугарске. Ако се садање стање не промијени, ја сам, са сажалењем али и са свијешћу да сам до краја извршио своју дужност, одлучио, да вјдјесто оставим».

Догађаји у Бугарској.

Најновији листови бугарски, који су пред нама, не доноси још ништа о измјеницијем коридикла, које је кнез бугарски учинио надавањем прокламације на свој народ.

Међу тим, већ се по чланцима њеких бугарских листова из поточега времена могло сазнати као да се тамо спрема нешто крупно. Из тих чланака можемо лако разабрати и садашњу ситуацију у Бугарској.

Тако издвљски „Народни Глас“ у својем броју од 28. Априла доноси овај чланак:

„Положај у кнежевини постао је критичан. Унеспирјујући гласови стижу један за другим сваки дан, и некрени патриоти не могу а да се дубоко не забрину за незавидни унутрашњи и спољашњи положај младе нам кнежевине.

Ми смо и прије на овом мјесту говорили о бурама и жестицама међу партијама, које разријају и владу и народ.

Цијели ред великих погрешака, које је либерално министарство починило једну за другом, у једно вријеме када јеј је од највеће преме био такт и дух тријевини, проназаво је хладноћу у срцима њеких пријатеља, а дао је могућност и средствам опозицији, да се обадри и осмјели на најхазардија дјела, дјела ко тико неблагоразумна толико и опасна за част наше отаџбине.

Консервативна партија није била задовољна само с оружјем, које сујој данас погрешке министарства. Она се прихватила још једног оружја, ужасног, очаваног.

Поводом њеких чланака у „Работнику“ консервативци биједи владу, да она сама шири и препоручује нитицизам у Бугарској. „Бугарски Глас“ дигао је страшну вику тога ради. Сви који не мисле као

уредици тога листа, сви који припадају либералној партији, дакле већина народа, јесу нитицисте, издајници, разбојници царевине!

На срећу, бугарски народ данас још не зна ист. је то нитицизам. Али ако кад дозна, он ће за то имати да благодари консервативној партији.

Бечка „Преса“ јавља ово о догађајима у Бугарској:

Прокламација кнежева учинила је у јавну сензацију. Уијерана се, да су заступници двије велике силе савјетовали кнезу да ограничи слободне уставне бугарске. Бива намјерава, да тражи од одлуче скупштине народне, која ће се сазвати у Јуни, да промијени устава, и то тако да се успостави и горњи дод, у који ће имати првступа ч иностранци. (То не може бити истина. У. Г. Ц. Генерал Еренрот чини припреме за све могуће случајеве. Нове министарство рђаво је примљено, зобито не трпи се Чех Јиречек. (То владу у Бечу тако осјећају, у Софији не вјерујемо, јер Јиречек има и способности и заслуга за Бугарску. У. Г. Ц.)

Ново министарство бугарско свако је састављено: генерал Еренрот, пресједник министарства и министар војни и унутрашњих дјела; Стојилов, министар иностраних дјела; Јиречек, министар просвјете; Жељесковић, финансије; Стаматов, правде.

Јуче (28. Априла) учинена је пред двором кнежевине, крај све кнеже које на дане кнеже је Богу воља, велика народна манифестација. Кнезу се одушевљено клицало. По што је народ дао изрази својом осјећању, упути се митрополит у двор кнезу и замоли га у име своје и у име народа, да своју оставку повуче натраг и да се врати Бугарску. Кнез се три пута показивао народу благодарношћу на њавама симпатије. После је народ ишао Еренроту, па и њему изјављивао своје симпатије.

Кнез је данас (28. Априла) примио дипломатске заступнике силе; генерал Еренрот разложио је свијема озбиљан положај Бугарске. Кнез је принуђен, да остави устас за седам година и да за то вријеме неограничену власт узме у своје руке. Ипак ће се и скупштина народна сваке године сазивати, али само тога ради да би претресла буџет. Највиши сајет који ће се саставити од четири члана, и маће да рјешава спорове у случају каквог сукоба између кнеза и скупштине. Митрополиту, који је данас за чеду једне од консервативаца изаслао депутације дошао да моли кнеза да остане, одговорио је кнез, да је он готов жртвовати све за отаџбину, а да ли ће остати или не, то зависи од одлука народне скупштине. — Генерал Еренрот добио је од кнеза неограничену пуномоћства.

Дојаконити министар-пресједник Каравелов подхватио је важна писма, која су из Немачке и Русије управљена била на кнеза за вријеме одсуства његова. Због тога кажу да ће Каравелов стављен бити под суд.

Говорник из депутације народне, која је ишла да моли кнеза да остане, рекао му је ово: „Височанство! Ако уставотворна скупштина не прими ваше услове и не буде приморана да одступи, ипак не ће ниједан Бугарин радити против наших најава и против ваше воље, која је и наша. Који би се нама претивно, тај би био издајник и с њим би владало пошати онко као с Турцима на Шаци.“ Кнез је на то одговорио: „Мој је штиг отаџбина.“

Избори за уставотворну скупштину расписани су за 15 Јун; крајем Августа

се небо мутном прљавином, настаде страшна киша и мећава, а започе громова да један другоме не да одуштити. Један громоу чини нову кућу у гомилу претвори. Иако је још испадла, те ону другу нову кућу доврши и предвоји кутулу чезла из старе куће у нову. Кроз кратко вријеме побољше му се од пошлатица, сва чезла прехејатена у новој кући. Два му сина, три унука и једна снаха умријеше а остала чезла болесна у постоља заостадохе.

Окрени Маркиши срећа страснога а наступи несрећа из несреће. Оне гави не у свему надале га земаљски род; жив једва сјеме; виноград једва да одави кромо име; на свиту стоку појави се метла на говеда пржавица; на коње и на ждре бад гутураца. У једну ријеч више да му на очајлед три славна сјемева ископаше луцно, земаљско, и скокно.

Маркиша, премда је свећ био побожи и прави хришћанин, признао је да су све ове несреће по божјој вољи да учине не гријехове његове или његових родила, али му никад на ум не долажаше да ња аманет. Позове она те му закрати удицу у старој и новој кући, али у старој јер му умријеше друга два сина. То с четири! Добави шест понова калуђера и му у старој кући држе девица, а у новој

*) Тадањеска тито.

Листак „Гласа Црногорца“.

ГРИЈЕХ НАД ГРИЈЕХОВИМА.

Кућа гора а аманет стоји,
шар. 1881.

Од постанка свијета вије се под капом небесном пошала сретније човјека у Хердотелу што Маркише Аниме Ваг. — На од најчлашеније породице оног доба, на села Звезда, један пушкотом и заваду далеко од града Требиња. Бијаше јединац у селу била и подвешајар. Бог га додотом, ставом и живишћу одлазило над хиљадама људи оне околине. У дотиништу, од родителја с сестари родителја, у младости од свикаго љубљен и милуван, а кад се оружја латио — млад, узледи, један и одјека — зачари се до краја оног села и читаво кнежевине. Омих га дано оштин с најпреледишном дивотином од најчлашеније породице да би га кнежевине прије укратио и скупштинз жемитех милуван. По је права стипузишника узакониле љубав, у је и вољати благослов, а бе је благослов, ту се свика срећа и напредок само по себи сује. Бог га обдари, као Јутевића, са десет сина; четири бланцица а пет неспособника. Њему се баш мучно родити а лако живјети.

Отац му Аним, пријубио својој старости, хоће да умре. Позове вола и свири

скупштина ће се сабрати у Вашингтону. Бугарски има да добије војничку у-
праву.

Дваје депутације пошле су преко О-
десе у Петроград.

Д-уков-Корсаков тражио је од кне-
за да поштује устав, на који се закљо-
чило му је одговорно, да ће он установе
демагошке бранити до крајности на против
које партије.

У управи прелетеће велике личне
промене.

Неки руски листови приписују овај
корак кнезу бугарског уједиња са стране.
Тако „Голос“ каже, да је то дјело бео-
градског кабинета, коме није ни била уста-
ва. „Порјаток“ је опет изјерио, да у
тијем догађају има своје прете. Висмар-
к, који мрзи на либералне установе, на
је ту мржњу удио и у кнеза Александра,
кад је овај потоњи пут био у Берлину.

Овим бугарским догађајима почеле су
се већ занимати и друге силе. Тако је у
чланском парламенту изјавио Дилке, да
му је јавно, што мора изјавити да је и-
стинит пројекат кнеза бугарског. А опет
порт је изјавио од кнеза бугарског
објашњава о овим догађајима, јер хоће
да се тога ради стави у споразум с оста-
лима силама.

Политични преглед.

Најважнији су данас догађаји они у
Тунису и у Бугарској, с којима се цео
свијет занима. Ми о њима зборимо на дру-
гом мјесту овога листа, а овдје ћемо до-
дати само поштом најновије, што нам је
стигло потоњом поштом.

Шта се тиче окупације Туниса, сад
је изјавио сваке сумње, да Францези иду
баш за тим да ту земљу са својим о-
своје. То се види најјасније из ријечи са-
мога француског министра Феррија, што их
је рекао у својој прилици саопштења у-
говора с бегом тунискијем. По тим ри-
јечима мора се сјетити, да је бе-
говина туниска францезима подијелена а
бег туниски тако рећи абдицирао, јер кад ће
бег и његову земљу од сад у иностран-
ству заступати француски посланик, кад
бег неће имати никаквих уговора и
купити порезу од свог народа без дозволе
француске и кад Тунис добија француску
посаду, — онда шта је та земља друго
него француска провинција, а бег туниски
француски намјесник, који се три само
додат док је Францезима воља.

Због овог успјеха у Француској је
велико весеље и похвале француске већ
ишту да се виђена не заустави на самом
Тунису, већ како је Бог додато да се
земљу у Африци, да пође још даље и да
осваја што год је приједно освојена.

Но докле се у Француској веселе,
дотле се у Италији јавио јако мр-
годе и узбуњеност бива све већа. Сви
листови италијански без разлике осуђују овај
попусту Францеза. Међу осталима „Трибун“
каже ово: Данас је у Француској Јевреје та-
да, кад је француски правни пријатељ Француске не
може без страховања и неоправдана гле-
дати како се у Француској развија политика,
која је Италију огорчила и отуђила, а Ита-
лијској скупштини с француској републици
охладила.

Порта је, како већ знамо, протесто-
вала и изаслала је флоту у Тунис, по то
ће бити већ касно, јер су Францези сар-
пшину своју послали. У осталом, ако ова тур-
ска флота не прене патраг откуд је пошла
могао би још доћи до сукоба између Тур-
ске и Француске, јер је француски заступ-
ник Тисо у Цариграду, протестујући про-
тив изазивања оне турске флоте, изјавио
корти, да француска војска неће допу-
стити флоту да се приближи к Тунису и
да ће се у случају потребе бити с њом.

Пештански „Јоид“ јавља, да су њеке

иностране силе унудале аустро-угарско
министарство иностраних дјела: „Не би ли
Аустро-Угарска вољна била да се прими
интервенција између Француске и Туниса?“
Барон Хајмерле одговорио је на то, да он
сматра туниско питање као локално, за
које није за сад од прете никакве интер-
венције.

Француски листови сузбијају напад-
а је италијанских листова на политику фран-
цуску у Тунису. Францези имају цео пра-
во, кад Италијама онако одговарају: Кад
сте ви могли агабити Цинар и Трансвал
Аустријанци Боену и Херцеговину, на што
ми да не можемо Тунис? Право. Тако и
јест! Кад се у провјетлеком деветнаес-
етом вијеку тако без стиде и зазора про-
кламује право грабежа као принцип, онда
би будала био сваки ко не би захватио ко-
лико год може, не размишљајући много за
право.

К нијестима о догађајима у Бугар-
ској имамо додати то, да се корак кнеза
бугарског тумачи као пошљедна уступа
тројцарског. Листови наводе, да је кнезу
саопшћено најновије у Петрограду да уки-
не устав у Бугарској а тај савјет да је
одобрен у Берлину и Бечу. У сlijед тога
изјавио је кнез пред народ својом про-
кламацијом.

Међу тим, са свијех крајева Бугар-
ске стижу кнезу адресе и депутације, ко-
је му изјављују своје повјерење и моле га
да остане у Бугарској.

Догађаји у Тунису произвели су у
Италији коначну министарску кризу. Ка-
роли је изјавио у комору, да је министар-
ство због непрекидних интервенција о
ствари туниској, које постављају и од ко-
јијех неће да одступе Рудини и Кокино
и Билер и Занардони, подијелио оставку.
Кајроли неће да испушта за туђе граје-
хове, и због тога му је краљ примио о-
ставку и повјерио је Сели да састави
нови кабинет. Села се без сумње тра-
жити да се комора разријеша, на што опет,
како се јавља, краљ никако неће да при-
стане. Ово колебање и домање око са-
ставља новог кабинета јако шкоди интер-
венцији Италије, нарочито сад кад су их
Францези у Африци са свијем подваљали.

Као што је било предвиђено, грчка
ствар опет запале, јер Турска оклијева
с концесијом а саставља читаву врећу
нових услова за предају Елира а Теса-
лије. Због тога је њемачки заступник у
Цариграду г-р Хауелд у име свијех о-
сталијех заступника новино изаша у Ас-
самбли, да га оломене на услове, а ка-
ко је концесија, и том приликом нарочито
му је нагласио, да силе њеке неће до-
пустити порти као ова можда намјерана
да нахвали још пошљедно окрило од о-
нијех приједлога на које је већ пристао, и
да јој силе само за то чине своје посред-
ујуће услуге, што очекују од ње да ће
што прије фактично предати што је дужна.

Писма, која има „Дели-Нус“ из Ати-
не, казују како се краљ грчки јако прева-
рио у очекивањима својим, јер су дога-
ђаји пошли са свијем кротивијем аракшем.

Браћа наша у Војводици ондакују

свога патријарха Прекопија Ивачко-
вића, који је у Бијелој Цркви 29. Априла
умро. О њему као и пошљедну народна
српска у Војводици изаша српски пошље
дошави „Застава“ овај чланак:

„Српско сам“, — рече за предано
остави, и прелете са свим српским зна-
бама митрополит и патријарх српски:
Прекопије Ивачковић. Као што смо у јед-
ном дијелу пријерски листа телеграфског
вијести јавили: Патријарх-митрополит Ивач-
ковић (успокојио се у Бијелој Цркви 29. А-
прила и. п. из јутра. Са којим живота
му прекинута је жива канонична и наро-
дно-аутономна заштита у нашој јерархији
и народно-црквеној аутономији. На стога
црквено митрополитије није дошао одуше-
вљен, али вољом сабора и народа; са
стога није није етима вољом, а не и по
вољи сабора и народа.

Груди су нам стјепишине од невоља
народних — но из њих се откује човјечки
уздих за — човјеком!

Вјерова му намет!

Ми иди морамо сад да бацимо поглед
на близу будућност нашег народа у по-
гледу народно-црквене аутономије.

До сад се прелетала чвор заштите о
успјешкој промјени у нашој јерархији и на-
родно-црквеној управи питања каноничне
природе: како се с те стране оставка у-
покојеног митрополита-патријарха сматра-
ти може, има ли икоје право учешћа у
тој и српски црквени синод, и како би
право учешћа имао и сам народно-црквени
сабор у том? Је ли архијерејски и одно-
сно митрополитско-патријаршки карактер,
значај „indefinitus“ — неопредјелив, тако
да би до смрти митрополита-патријарха не-
могућ био избор српског митрополита, или
је заиста „advis vobis“ управљено мје-
сто поглавара народно-црквене управе, и
шта да онда са положајем и узвишењем
одступљеног митрополита-патријарха буде?
Ко да упутијем на сабору председала?

Смрћу митрополита-патријарха отиша
су сва та питања.

Сад имамо чисто воље, част потомак!
У 9-ом §-у (пошљедно гитамано 10)
од државне власти потврђеног и 19. Маја
у сједници српског народно-црквеног сабора
обнародованог устројства стоји:

„Сабор савиша митрополит-патријарх,
или ако је управљеног етима му, митро-
политско-црквени сабор уз претходно учи-
њеку пријаву Његовом Величанству, и по-
слије добијеног одобрења Његовог Вели-
чанства.“

У 12-ом (пошљедно 13-ом §-у стоји:
„Председник је сабору архијерејски
карловачки и грчко-источни српски митро-
полит-патријарх, или ако је патријархеска
митрополитска етима управљено, нај-
старији епископ по повјељењу.“

Дакле нема сумње и спора.

Према сад треба сабора већ због смрти
митрополита-патријарха, а влада нема пре-
зати од спора и сукоба због предједни-
штва у сабору, и што буде помена о у-
чињеној неаутономној промјени, неће и
имати овог акутног замјанца, од кога је
министар-председник зазирао.

Друго: зна се, да предједник сабо-
ру неможе, на по томе и чеће бити нико
други, него најстарији епископ, јер је ми-
трополит српски такође и архијерејски
карловачки, а ни једнога нема.

Треће: треба се — дакле бираће се
нов митрополит-патријарх.

То је доста.

Сад прелете и фактично неаутоном-
ни положај наменованог администратора.
Он је, према неаутономији, а неауто-
номно, био постављен за „администратора“
као личног замјеника митрополита за на-
родно-црквене, а не и каноничне функције,
потома. Сад кад нема принципа, нема
ни замјенику мјеста. Ни самом „ад-
министраторству“ по смрти митрополита

патријарха, које је државна власт негда
неканонично и неаутономно практиковала,
данас нема основе. Кад би је било, то не
би се потврдило утврдило: да сабору по-
слије смрти митрополита-патријарха пред-
седала: да митрополит-патријарх епископ.
Но ово је и канонично, и сад припошито
и потврђено право народно-црквене ауто-
номије. Сад не може бити мјеста дуализму
у народно-црквеној управи. И у са-
мом саборском сабору сад предједничко
мјесто припада најстаријем епископу не са-
мо по општем одређењу о предједни-
шћу у митрополитском савету и сабо-
ру по смрти митрополита-патријарха, него
и по §. 21. (пошљедно 20.) устројства о
саборском сабору, даје стоји: епископ од-
носно замјеник његов замјеније предјед-
ничко одбора.

Замјеништво то по саборском сабору
одбора припада је и за живота митро-
полита-патријарха садашњем најстаријем епи-
скопу; али и да је и млади који епископ
изабран био за старијег архијерејског од-
борског члана, сад по смрти митрополита-
патријарха прелете би ово на — најстари-
јег епископа већ по његовом предједни-
штву у митрополитском савету, и народ-
но-црквеном сабору. Сад је случајно и то
својено — нема даље ни ту ни труна за
преприцу.

То исто вјиди и за предједништво
у школском црквено-народном савету.

„Администраторство“ данас по себи
ништаје. Фактично од српског народа, од-
носно од народно-црквеног одбора, српски
црквени општина и непрестанно епар-
хијски скупштина основано „администра-
торство“ сад смрћу митрополита-патријарха
фактично, а по законитом народно-црквеном
саборском устројству такође и правно прелете.
За „уније негда неканонично и неаутономно
огоре практикован, одозле
трљени „администратора“ има сад ауто-
номне провинције, пошљедна, а тим прелете
је и потреба постављања таког „ад-
министратора“.

Сад је што не ријеч „божјом во-
љом“ ситуација не само народ постала ча-
стоја, пошљеднија.

Сународници, којима је званично
русковоће народних и саборских по-
слова повјерено, влада да буду на опрезу.
Сад нема ни потребе удешавања даље по-
ступка међу „четир зади“, и „четир или
више осјучу“, што нам ни онко ево није
од вајде било. Закон откопа прави пут.

Ми смо чланак у 85. броју листа од
год. 1874 год насловом: „значај новог из-
бора“ изјавили ријечима: „Кандидатура г.
Ивачковића није постала нашим инција-
тивом — али стојимо за њом на једном
појасу је српски сабор учинио, а по окол-
ности учини мора.“ Онда је говорено,
да се и од изборног права нешто попусти-
ти мора, да се дође до етборског устрој-
ства за народно-црквену аутономију, до —
темеља. Сад је оно ту. §§-и су јој јасни,
право је неоспорно. И сад нам је и без
инцијативе остати — на бракују, али —
у образу законитог права народног.

Овако у првом тренутку, и под пр-
вим утиском.

За даље — идемо, да видимо.“

Д о п и с и.

Т. БАР, 26. Априла. Један од најве-
селјих дана у година, то је Ђурђевдан.
Србин се Ђурђева дне одјећа више него
други, јер је то био дан кад су се муче-
сливи српски окупљали, да изаду ране које
на је црственојковим неприятељ задавао.
То је био дан кад је Србину зора свита-
ла, кад је потражио да верује и добро
загледа је ли му дњака наредна да спр-
жи цело криво претивнику. То је био
дан кад је Србин остављао своје огњиште

све ћу што имам дати за моја четири сина

и да душу пред Богом чисто понесем.“

Виђе владика Арсеније да је у незна-
њу Маркиша сагрјешено. Крушном градећу
хоће се крушна покора. Подарке га за свом
дава у манастиру великом пошљедно, те-
пиком посту и молитвама при кљечању на
голим кољенима и метанисању. Осми дан
очита му опроштено молитву, и нареди
прине свега да у истој крпн зажеже онолико
пошља кољико је у њој нашо; да осим
прешаног поста — доклен је жив једно-
нични све пошљедније; да предава Тврдо-
шким манастиру сваке године по шесторо
шљедних, шест ова жутога вјеска, а двије у
свајећама; даје оне уља за црквона књи-
жеца, и по два руна вуне.

Маркиша покору с правом вјером по-
шљедно; обећа предавати годишњу милости-
њу као што му је владика заповиједио; про-
даде један од најбољих својих пошљедно с
којим новцем поврати туђ аманет, па га
владика понесе бојећи се у кући га даље
држати. Сад кад се од грјеховна очистио,
пошљаде миран у души; окрени му свака
греха из грјех, јер он имао се у мношви
у свему. Умрије мирно у предбојкој ста-
рости, оставивши након себе четири сина
и једанаесторо унука, осам мушких а
четири женске.

(«Словинац») Б. В.

овјештоју жасла. Бадава и потоне молитве.
Није ласно с Богом — да му је за славу
и милост — ратовати. Умријеше му три у-
пика, једна слава а чети сина. Није шала
кроз не пуца три мјесеца девет мртвца из
куће! Мртваци да је на његову кућу пала
некаква тешка клетва, али које? — ни још
јој се не домишља. Куша себа и на сваку
руку размисља, свуд га чиста савјест су-
ријети: није да је нешто крупно али не-
ка твора природе која и најаметијег чов-
јека да нос, куд хоће, вуће и најпошље га
на прелет ристреници као луда остави.

Ко год је за Маркишино ало чуо, сва-
кога се у срцу забодо, и сваки му на по-
жаљованје иде. Разабодје га са четири пош-
љедна сина али није ласно дјете његове ра-
не, које ни још нијесу зарале, излјечити.
Нису су свађи пет синова, три упука и сва-
ха пред очима а ако су у гробу. Пошљу се
може затупио ни што види није чује; не
може разде које су му већ једно око нава-
ле, али при свему тому усудила се да
се заборава бојећи се од ала горета. Хо-
ће да тражи узрок свог дјетет неканона
док су му још четири сина у кући. Нами-
сли и отиде у манастир Тврдош код онда-
шњег херцеговачког владике Арсенија са о-
блатим даровима и заједно ошћу цркви.
Јави му своју дожабу нестачу и рећи
ће му:

Маркиша. Владико свети! држиши

ме од пецје клетве, и мичи ми с куће ду-
то проклетство које се на мој дом растова-
рило. У тебе су бојже књиге старе и нове;
из твојих уста изиђе прави мелем који
лјечи грешнике; на примах ти сваје ча-
сни крст а у руци бојжи благослов; из тво-
јих уста молитве бојже леће к бојжему
пријесоду каковити из уста бојжег помага-
ника и његове свете воље угодника.

Владика. Жао ми те мој Маркиша,
али што год је од Бога, треба претријети
и молити му се; његове су руке свети пу-
тане, те по његовој вољи некому дава а
некоме узима; ако и покора грешника, он
може и помиловати. Ја се, мој синко, бојам
да нијеси ти пошљед у анију или у незна-
њу у каква самртни грјех запао а не и
сповио га, од којег те ни ја на сва че-
тари васнона патријарха и пет пошљедних не
би могли одријешити без чисте исповијести.
правог покајања и оне покоре коју наша
света црква с свети оци заповиједише. Дру-
гога ти лијека нема, него ако желиш да
те грјехи опростим, казуј, и буди спрезан
покајању и покори. Нећеш ли, лиши мене
и моје душе.“

Маркиша. Како да небу, владико
свети! Не жали ми живот на Богу; све
што имам дати ћу осим душе јер није мо-
ја по бојжа. Но ти знаш да ми едлацини
шта из књига не знамо, а још мање који
су круши и самртни који ли мањи грје-

хови, него ти руке и које дубам, ти ми
лапошњи све крупније грјехове, па ако
будем у који забасо казашу ти, асто сам
к теби и дошао.“

Владика. Слушај синко и добро па-
зи на ми право кажи.

Маркиша кљече пред владиком на ко-
љени и слуша а владика га пита.

Да нијеси који убио или туђе имања
у знању зашио? — Нијесам. — Да нијеси
преко свога вјенчапога друга с туђом же-
ном у грјех падао? — Нијесам. Бог ми
недао! — Да нијеси којом пошљедно нека
али еријед или у које од четворо поста?
— Нијесам. — Да ти није у кућу штетод
црквенога или манастирскога у незнању у-
зело а кљечало? — Колико ми знање
осијеца, није. — Да те није пошљедно отац или
мјак у грјеху проклео? — Нијесу. — Да
је какав твој душманин на тебе држао
кљетвена денја да напасену му уреду? —
У мом анију није нико. — Да нијесикад
занијекао дати Богу бојже а пошљедно пошљедно?
— Никад никоу а камо да бих дао?...

Да нијеси пошљед у туђ аманет дирнуо? —
Маркиша се ваче с пога до славе уздира и
као рубина побјеђеје и анијекаје — етан вла-
дико свети на коју си јесам а камо греха
да нијесам! Све му право каже како је
било, шта је био наумио, на постави — Ево
ме сад алашко еисти у бојже и твоје ру-
ке, држиши ме, држиши ме а не штеди ме;

У державної штампарії.